

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ
ТП Държавно горско стопанство ЦОНЕВО

Адрес: с. Цонево, ПК 9261, ул. Христо Трендафилов № 54, тел. 0517/27 232;
e-mail: dgs.conevo@dpshumen.bg; <http://dgsconevo.sidp.bg/>

ДИРЕКТОР ТП ДГС ЦОНЕВО: .....
/ Заличено, съгласно чл.59 от ЗЗЛД /

АНАЛИЗ

ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ МОНИТОРИНГ НА ГОРИТЕ С
ВИСОКА КОНСЕРВАЦИОННА СТОЙНОСТ
НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТП ДГС ЦОНЕВО през 2024 г.

2025 г.

Мониторингът на Горите с висока консервационна стойност, включва извършване на периодични наблюдения и анализ на състоянието на горите и местообитанията, чрез теренни наблюдения и разработване и прилагане на Система за провеждане на мониторинг на биологичното разнообразие и горите с висока консервационна стойност на територията на ТП ДГС Цонево”. Системата за мониторинг на биологичното разнообразие има за цел да проследява и обобщава промените в биологичното разнообразие в горите и местообитанията, управлявани от ТП ДГС „Цонево” в дългосрочен план. Това се осъществява чрез системни дългосрочни наблюдения на елементите на биологичното разнообразие, съпроводени със събиране, обработка, съхранение на данни, оценка на събраната в хода на мониторинга информация и анализ на въздействията върху биологичното разнообразие, преценка за неговото състояние и набелязване на мерки, които да се предприемат за предотвратяване на намаляването му. Провеждането на мониторинг е основен инструмент в помощ при взимане на управленчески решения, имащи отношение към опазването на биологичното разнообразие на територията на ТП ДГС „Цонево”, като заедно с това обслужва нуждите от информация на възможно най-широк кръг ползватели.

Категоризацията на горските територии, управлявани от ТП ДГС „Цонево“ и обособяването им в съответните категории с висока консервационна стойност (ВКС) е извършена за първи път през 2016 г. През същата година са извършени основополагащи наблюдения на отделните ВКС, на база които ще се правят анализи при последващ мониторинг. През 2018 г. бяха окончателно категоризирани горите във фаза на старост (ГФС). Съгласно изискванията на Националният стандарт за сертификация, беше обособена и категория Представителни образци на естествени екосистеми (ПОЕЕ), в която са включени площи от държавните горски територии, като стремежът ще е пълно запазване в естествения им вид, без извършване на ползване и други лесовъдски намеси. През 2020 г. в площта на ПОЕЕ, се извърши корекция, като малка част от нея е коригирана, тъй като в тях бе учреден сервитут за изграждане на електропровод от национално значение, поради което, бе актуализиран и Доклада за ГВКС.

Почти 90 % от горските територии, предоставени за управление на ТП ДГС „Цонево”, са включени в различните категории ВКС. В някои случаи едни и същи подотдели попадат в повече от една консервационна категория. Това прави гората в съответната горска единица особено значима за поддържане и повишаване на всички идентифицирани консервационни стойности. За всички категории ВКС се прилага годишен мониторинг, състоящ се в периодични теренни наблюдения и съпровождащ анализ за вида гора, проследяващ промените в биологичното разнообразие, осъществяващо се чрез събиране, обработка и съхранение на данните.

Разработени са формуляри за теренно наблюдение, които да се попълват от служителите в горите, по време на изпълнение на регулярната им дейност или при нарочни наблюдения на съответните ВКС. В доклада за ГВКС за правилното разпознаване на установените растителни и животински видове с консервационна стойност за територията на стопанството са приложени снимки.

Във връзка с мониторинга на горите с висока консервационна стойност за 2024 г. дейността на стопанството, събраната информация и обобщените данни се изразяват в следното:

Служителите на стопанството са запознати с целта, методите и технология на наблюдение и събиране на данни чрез обучения и отделни ежедневни беседи. Извършвани са теренни наблюдения. Събраните данни от, попълнените, обработени, анализирани и архивирани отчетни формуляри, с посочени подотдели, в които е наблюдаван или се среща съответният вид, отразяват състоянието на консервационните стойности.

При подготовката на досиетата за насажденията включени в ЛФ 2024, маркиращите лесовъди се запознаваха с предварителната информация от формуляр „Лист за предварителна идентификация на ключови елементи на околната среда и социално въздействие. Дефиниране на мерки за опазване при маркиране и дърводобив”. Формулярът съдържа информация за наличие ВКС, характерни за насаждението, което ще се маркира. Правят се предписания за действия или ограничения, които да се спазват при маркирането и ползването в насаждението. След маркиране се попълват данни за тяхното действително състояние на терена и

допълнителна информация по наблюдение на маркиращия лесовъд, като тези данни се взимат предвид при изготвянето на карнет-описа и технологичния план.

При подготовката на технологичен план на всеки подотдел, предвиден за ползване са отразени съответните видове консервационни стойности съгласно наблюденията от листа за предварителна идентификация. На базата на проведените мониторингови наблюдения, ако е необходимо, се разписват и специфични предписания за изпълнение на горскостопанските дейности с цел съхраняване на установените консервационни стойности.

На терен служителите на ТП ДГС „Цонево” следят за правилно прилагане и спазване на допълнителните изисквания по отношение на ГВКС, биоразнообразието и местообитанията.

Разработени са формуляри за мониторинга на видовете от ВКС 1.2, 1.3; на горски територии формиращи ландшафт от ВКС 2; на местообитанията от ВКС 3; на основните екосистемни услуги вкл. опазване на източниците на питейна вода, с решаващо значение за водосбора, противоерозионно и с решаващо значение за земеделието, рибарството и защитни инженерни функции от ВКС 4. Тези формуляри са приложими и за всички останали важни от природозащитна гледна точка видове, които не попадат в споменатите по-горе категории. За видовете, обект и на ловно стопанска дейност, мониторинга се извършва съобразно изискванията на ловоустройствения проект и данни от таксацията на дивеча. Формулярите се попълват от горски стражари, техници ГС и ръководител участък ГС при констатация на съответните видове и преди маркиране на съответно насаждение, предвидено за провеждане на горско-стопански дейности. Обобщават се съобразно предписанията в доклада за ГВКС и са на разположение при поискване от заинтересованите страни.

ВКС 1. РАЗНООБРАЗИЕ ОТ ВИДОВЕ. КОНЦЕНТРАЦИИ НА БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ ВКЛ. ЕНДЕМИЧНИ, РЕДКИ, ЗАЩИТЕНИ И ЗАСТРАШЕНИ ОТ ИЗЧЕЗВАНЕ ВИДОВЕ, С ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ.

При определянето на тази ВКС се прави оценка на управлението на ТП ДГС „Цонево”, свързано с опазването на биологичното разнообразие и защитените територии и зони. Извършва се инвентаризация на важните за района видове с природозащитна стойност, както и въздействието на лесовъдските дейности върху тях и техните местообитания.

ВКС 1.1. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

На територията, стопанисвана от ТП ДГС „Цонево“ има обявени седем защитени територии (ЗТ); три природни забележителности (ПЗ) и два поддържащи резервата (ПР), които отговарят на т.1 от ВКС 1.1.

През изминалата година за горите определени като ВКС 1.1. в доклада за ГВКС на ТП ДГС Цонево, няма настъпили промени в площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитените зони. Запазено е естественото им състояние, включително и на характерния за тези местообитания видов състав и условия на средата.

За защитени територии в границите на ТП ДГС „Цонево” няма изготвени и приети планове за управление. До тяхното изготвяне, стопанисването се извършва съгласно Закона за защитените територии, заповедта за обявяване и заповедите за прекатегоризация, като са в сила следните допълнителни ограничения:

- ✓ Забрана на голите сечи и подмяна на основния дървесен вид.
- ✓ Санитарни сечи и изваждане на мъртва дървесина и стари дървета, се водят само в случаите когато има големи природни нарушения (ветровали, снеговали, пожари) или каламитети.

До окончателното произнасяне на Европейската комисия за защитените зони и респективно изготвянето на Планове им за управление, се прилагат горскостопански практики, които не водят до промяна на естествените местообитания и горски екосистеми. Прилаганите лесовъдски мероприятия се съобразяват с естествената динамика на горските екосистеми и сукцесионните процеси.

По линия на превенцията, прилаганите горскостопански дейности са изцяло съобразени с поддържането и подобряването на благоприятното природозащитно състояние на горските видове и местообитания.

От местообитанията, защитени по «Натура 2000 България», са определени като “гори във фаза на старост”/ГФС/ и като „Представителни образци на естествени екосистеми“ /ПОЕЕ/ площи, в които не се извършва горскостопански дейности и не се предвижда извършването на такава. Те ще се стопанисват в естественият им вид, освен ако на настъпят каламитети или природни бедствия..

През 2024 г. няма промяна в площта на ПОЕЕ, спрямо тази от предходната година.

За промени на ВКС 1.1 ежегодно се проверява в РИОСВ или на интернет страницата им за новосъздадени защитени територии и/или зони, както и за ограничения посочени в заповедите за обявяването им и изискванията на плановете им за управление. Проверява се периодично за постъпили предложения за създаване на нови защитени територии, които потенциално могат да бъдат повлияни от горскостопанските дейности.

ВКС 1.2 ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ

В доклада за ГВКС са определени два растителни вида с разпространение на територията на ТП ДГС „Цонево“, които не са включени в Приложение 1А на Ръководството за определяне на ВКС, но са обявени за ендемити и заради ограниченото им разпространение в обособените Защитени местности.

През 2024 г. не са подадени формуляра 1.2. за наблюдения на растителните видове.

Като цяло не са констатирани нарушения в защитените местности и не са получавани сигнали за браконьерство.

За наблюдавани животинските видове, има попълнени 23 бр. формуляри 1.2. за мониторинг на биологичното разнообразие.

Обобщените данни са за следните видове:

Осояд (*Pernis apivorus*)

Мониторинга на осояда се извършва всяка година. На територията на стопанството са забелязани десет индивида в полет през месеците юни и ноември 2024 г. в отдели: Заличено, на основание Принцип 9, Критерий 9.1, Индикатор 9.1.4 от стандарта. Птиците са били спокойни. За момента не е установено трайно настаняване на вида в отделите. Не се извършват лесовъдски мероприятия през гнездовия период.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Установяване местонахождение на гнездата.

Ограничаване на дейностите и браконьерството, които причиняват безпокойството на вида. Ограничаване използването на пестициди в земеделското стопанство.

Да не се използват инсектициди в горското стопанство в отделите, в които попадат гнездовите и ловни територии на вида.

Опазване на старите клонести дървета, които предоставят гнездова база на вида. Да се оставят повече гори в фаза на старост.

Да не се допуска унищожаване на пасища и ливади. Да се прекрати непрестанното палене на стърнища и да се провеждат мероприятия за превенция на горските пожари.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездещите двойки и мониторинг на съответните отдели за присъствието на вида.

Черен щъркел (*Ciconia nigra*)

Мониторинга се извършва всяка година. Установена е една гнездова двойка в отдели: Заличено, на основание Принцип 9, Критерий 9.1, Индикатор 9.1.4 от стандарта през месец юни 2024 г. Не е установено дали гнезди в района на посочените отдели тъй като птиците се забелязани в полет. Популацията им за момента остава същата. Няма реални и потенциални заплахи за черния щъркел.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване чистотата на реките и рибните ресурси.

Установяване на местонахождения на гнездата.

Осигуряване на зони на спокойствие около гнездата и местата за хранене.

След установяване на отделите, където гнезди видът през гнездовия период да не се извеждат сечи с интензивност над 10 %.

В случаите на установени гнезда да не се провеждат сечи или други горскостопански мероприятия в радиус - 500 м около гнездото през гнездовия период (1.02 -31.08) и 250 м. извън този период.

Да не се допускат сечи на естествена крайречна дървесна растителност.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Установяване на точните координати на всяко сигурно гнездово находище.

Мониторинг на популацията през 5 години.

След това е необходимо е да се записват всички наблюдения на вида през гнездовия период и да се следи за евентуални концентрации на вида по течението на р. Елешница и в други райони по време на миграционния период.

Скален орел (*Aquila chrysaetos*)

Мониторинга се извършва ежегодно. В размножителния период през месец август 2024 г. са забелязани два индивида в полет над отдели: Заличено, на основание Принцип 9, Критерий 9.1, Индикатор 9.1.4 от стандарта, но не са открити гнезда. В отделите където са видяни да летят птици не се извежда сеч.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, където са видяни да летят птици от този вид през гнездовия период, да не се извеждат никакви сечи с интензивност над 10% от насаждението.

За отделите, в които са идентифицирани гнезда да не се провеждат никакви сечи в радиус не по-малък от 1000 м около гнездото през гнездовия период от 1.02. до 31.07, независимо дали гнездото е на дърво или на скала.

Извън този период зоната около гнездото в която не се води сеч е с радиус не по-малък от 500 м.

При окончателни фази на възобновителни сечи да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждения.

Да не се разорават ливадите и пасищата в района.

Гнездовите находища на вида трябва да се пазят в тайна.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнезещите в ТП ДГС Цонево двойки и мониторинг за установяване присъствието на вида.

Наблюденията на гнездата следва да се провеждат с мощна зрителна тръба от разстояние на по-малко от 800-1000 м.

Орел змияр (*Circaetus gallicus*)

Мониторинга се извършва всяка година. На територията на стопанството са установени три гнездови двойки през месец август 2024 г. в отдели: Заличено, на основание Принцип 9, Критерий 9.1, Индикатор 9.1.4 от стандарта. Птиците са били спокойни и са видени докато си набавят храна. Отделите в които са установени не се извеждат сечи. В зоните за гнездене е ограничена всякакъв вид човешка дейност.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Установяване местонахождение на гнездата.

В отделите, в които са е установени двойки да не се извършват сечи.

Зоните забранени за човешки дейности около гнездата са регламентирани както следва: за периода от 01.01 до 30.06 зоната е от 700 м, а от 01.07 до 31.12 зоната е 350 м.

Опазване на старите дървета в широколистните и смесени гори, които предоставят гнездова база на вида.

За опазване хранителната база на вида да не се допуска палене на стърнища и храсти, да не се разорават, залесяват или застрояват наличните ливади, пасища и степи в района.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездещите двойки и мониторинг на съответните отдели за установяване присъствието на вида.

Малък креслив орел (*Aquila pomarina*)

На територията на стопанството е забелязана една двойка през месец септември 2024 г. многократно летяща над отдел Заличено, на основание Принцип 9, Критерий 9.1, Индикатор 9.1.4 от стандарта. Птиците са видени докато си набавят храна. Точното местонахождение на гнездата не е установено. В района където са забелязани и се предполага че гнездят птиците не се извършват лесовадски мероприятия.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, където са наблюдавани птици от този вид през гнездовия период, да не се извеждат сечи с интензивност над 10% от насаждението.

Установяване местонахождение на гнездата.

За отделите, в които са идентифицирани гнезда да не се провеждат никакви сечи в радиус от 700 м около гнездото през гнездовия период на вида - от 1.03. до 31.07.

Извън този период зоната около гнездото в която не се водят сечи е в радиус от 350 м около гнездото.

При окончателни фази на възобновителни сечи да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждения.

Да не се разорават наличните ливади и пасища в района.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездещите в ДГС двойки /в периода 10.05 - 31.07/ и ежегоден мониторинг на съответните отдели за присъствието на вида.

Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*)

На територията на стопанството видът е забелязан да лети през месеците юли и ноември 2024 г. над отдели: Заличено, на основание Принцип 9, Критерий 9.1, Индикатор 9.1.4 от стандарта. Забелязани са единадесет индивида. Точното местонахождение на гнездата обаче не е установено. Приоритет на теренните служители е установяване точните находища на гнездовите двойки в горепосочените отделите и присъствието на вида в тях.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Установяване местонахождение на гнездата.

За опазване хранителната база на вида да не се допуска палене на стърнища и храсти, да не се разорават, залесяват или застрояват наличните ливади, пасища и степи в района.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездещите в ДГС двойки и мониторинг на съответните отдели за присъствието на вида.

Изработване на Планове за управление на защитените територии, в които се среща.

Малък ястреб (*Acipiter nisus*)

Мониторинг се извършва ежегодно на територията на стопанството. През годината са наблюдавани през месеците юли и ноември 2024 г. четиринадесет индивида летящи над отдели: Заличено, на основание Принцип 9, Критерий 9.1, Индикатор 9.1.4 от стандарта. Установени са три гнездови двойки. Местонахождението на гнездото не е установено. В района на гнездене не се извършват никакви лесовадски мероприятия.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Установяване местонахождение на гнездата.

Намаляване на безпокойството през гнездовия сезон в райони в съседство с гнездови находища, засилване контрола срещу браконьерството, охраняване на отделни гнезда през размножителния сезон.

В отдели, където е установено гнездено на вида да се не се извеждат сечи с интензивност над 15 %. При окончателни фази на възобновителни сечи в съседните отдели да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждения.

При установяване на гнездо да се остави буфер от 250 м около него, в който да не се извеждат сечи.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездещите двойки и мониторинг на съответните отдели за присъствието на вида.

Благороден елен (*Cervus elaphus*)

Мониторинга се извършва всяка година. При мониторинга през месеците септември, октомври и ноември 2024 г. се установиха 11 бр. индивида (от тях: три мъжки) в следните отдели: Заличено, на основание Принцип 9, Критерий 9.1, Индикатор 9.1.4 от стандарта. Благородния елен е със запас под допустимия за района на стопанството. Животните са били спокойни. Реална и потенциална заплаха за вида е преди всичко браконьерството.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се контролира строго браконьерството в района.

Да не се допуска безразборно застрояване.

Да се ограничат горскостопанските работи в периода 01-30.09, около сватбовищата на благородния елен.

В подотделите, представляващи сватбовища да не се допуска извеждане на механизирани дърводобивни дейности през размножителния период.

Допускат се единствено дейности свързани с предотвратяване на нарушения от всякакъв произход, противопожарни и лесозащитни мероприятия или мероприятия свързани със защитата на важни инфраструктурни обекти.

Лесовъдските мероприятия през останалото време трябва да осигуряват запазване на природната стойност на насажденията като сватбовища, т.е:

- Да не се допуска замърсяване на горските територии с битови отпадъци и вредни химически вещества;

- На местата, където има калища да не се извършва сеч на дървета в радиус от 15 м, а извозните трасета да се проектират и залагат, така че да не разрушават калищата;

- Прилагат се възобновителни сечи с по-дълъг възобновителен период (постепенно-котловинни).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Провеждане на ежегодно преброяване на елените в района и определяне на възрастовото и половото съотношение на животните.

Установяване на броя и местонахожденията на съществуващите сватбовища от благороден елен и провеждане на дългосрочен мониторинг за вида.

Сърна (*Capreolus capreolus*)

Мониторинга на сърната се извършва всяка година. При мониторинга през месеците октомври, ноември и декември 2024 г. са установени 32 бр. индивида в отдели: Заличено, на основание Принцип 9, Критерий 9.1, Индикатор 9.1.4 от стандарта. Сърната е със стабилна популация и се среща повсеместно в горите на стопанството. Потенциална заплаха за вида е предимно браконьерството.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се контролира строго браконьерството в района.

Да не се допуска завишено безпокойство от страна на човека.

Осигуряване на подхранване през зимните месеци

Не се предвижда ловностопанско ползване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Провеждане на ежегодно преброяване на сърната в района и определяне на половото съотношение на животните.

Дива свиня (*Sus scrofa*)

Мониторинга на дивата свиня се извършва ежегодно. Установена са през месеците ноември и декември 2024 г. като са наблюдавани 81 бр. индивиди (от тях: 4 бр. мъжки) на вида в следните отдели: Заличено, на основание Принцип 9, Критерий 9.1, Индикатор 9.1.4 от стандарта. През последните няколко години популацията и значително е намаляла най-вече заради разпространението на вируса АЧС (Африканска чума по свинете). Друга голяма заплаха за вида е браконьерството.

ПРЕВАНТИВНИ ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ ЗА КОНТРОЛ

Организирана съвместна работа с лонните сдружения – при всеки ловен излет при обход на терена се проверява за умрели животни. Служителите и ловците са инструктирани при откриване на труп на дива свиня, веднага да се сигнализира ветеринарна служба за вземане на проба от умрялото животно. Утвърдена е инструкция за действие при установено наличие на АЧС и мерки за адекватни действия в такива случаи.

По време на ловните излети при отстрел на дива свиня, задължително се вземат проби, които се изпращат за изследване в специализирана лаборатория в гр. Велико Търново, до излизане резултатите от пробите на отстреляното животно се съхранява в хладилни камери.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се контролира строго браконьерството в района. Да не се допуска безразборно застрояване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Провеждане на ежегодно преброяване на дивата свиня в района и определяне на половото съотношение на животните. Ако се налага да се води зооветинарна профилактика.

ВКС 1.3. КРИТИЧНИ КОНЦЕНТРАЦИИ НА ВИДОВЕ

От видовете, включени в Приложение 2 на Националното ръководство на територията на ТП ДГС „Цонево“ се среща само „Сватбовища на елени“.

Указанията свързани с препоръки за стопанисване и мониторинг на Благородния елен са посочени в ВКС 1.2 от доклада за ГВКС и се разглежда като вид с критична концентрация на територията на стопанството.

Трайно установените места за сватбуване на Благороден елен в ТП ДГС „Цонево“ включва отдели/подотдели: 63-1; 64-3; 68-1,3; 70-2; 71-2; 72-1,4,5; 73-3; 75-1; 80-1; 82-1; 83-1,2; 84-1,2,3; 85-2; всичките те са с обща площ от 12,8 ха. и се считат за територии, отговарящи на консервационна стойност 1.3. Посочените площи представляват поляни и попадат в ДГТ.

През 2024 г. няма подадени формуляри 1.3. от страна на теренните служители за този вид ВКС за района на ТП ДГС „Цонево“.

ВКС 2. ЕКОСИСТЕМИ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ. НЕПОКЪТНАТИ ГОРСКИ ЛАНДШАФТИ, ГОЛЕМИ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ С ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ, В КОИТО СЪЩЕСТВУВАТ ЖИЗНЕНИ ПОПУЛАЦИИ НА ПОВЕЧЕТО ЕСТЕСТВЕНО СРЕЩАНИ ВИДОВЕ В ЕСТЕСТВЕНИТЕ ИМ МОДЕЛИ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ОБИЛИЕ.

През 2024 г. на територията на ТП ДГС „Цонево“ са попълнени сто и четиридесет и шест броя формуляри за мониторинг на насаждения попадащи във ВКС 2. От извършения мониторинг до момента се вижда, че горите включени в тази категория, планираните лесовъдски и стопански мероприятия не водят до намаляване на процента на лесистост на стопанството, тъй като се използват лесовъдски системи, които поддържат видовото,

възрастовото и структурното разнообразие в насажденията и на ниво ландшафт. В съответствие с особенностите на всяко едно насаждение се прилагат природосъобразни и разнообразни лесовъдски практики и подходи.

Прилагат се екологични принципи при планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия. Поддържа се определено количество мъртва дървесина в насажденията, като се оставят дървета с хралупи, единични и групи стари дървета, както и паднала мъртва дървесина.

Дава се приоритет на естественото възобновяване, което в района на ТП ДГС „Цонево“ е много добро. В насаждения, в които още няма настъпило такова, се прилагат лесовъдски дейности, в посока подготовка и подпомагане на естественото възобновяване.

Стремежът е да не се допуска смяна на коренния дървесен състав, но поради настъпили климатични промени, на места се наблюдава начало на естествени сукцесионни процеси като местния дървесен вид се сменя с друг.

През есента на 2024 г. няма извършена възстановителна дейност (залесяване) на територията на ТП ДГС „Цонево“.

Планираните и прилаганите дейности (в това число и лесовъдски) недопускат увеличаване на антропогенната фрагментираност на територията.

На територията на стопанството не са проектирани и отваряни нови горски пътища. Наличната горска пътна инфраструктура е запазена в съществуващия ѝ към момента вид. В случай на необходимост от проектиране на нови пътища, подходът ще бъде към максимално запазване целостта на ландшафта.

ВКС 3. ЕКОСИСТЕМИ И МЕСТООБИТАНИЯ. РЕДКИ, ЗАЩИТЕНИ ИЛИ ЗАСТРАШЕНИ ОТ ИЗЧЕЗВАНЕ ЕКОСИСТЕМИ, МЕСТООБИТАНИЯ ИЛИ РЕФУГИИ.

На територията на ТП ДГС „Цонево“ за гори във фаза на старост - Old growth forests, са определени насаждения с различна възраст, в които досега не е извършвано ползване, с обща площ 1075,8 ха, което представлява 5 % от площта на горските територии в обхвата на сертифицираната територия на ТП ДГС „Цонево“.

Определените като ГФС са оставени на естествената им динамика, в тях не е предвидена да се извършва лесовъдска намеса.

Персоналът, участващ в горскостопанските мероприятия, е обучен като служителите са запознати с всички ограничения, предизвикани от наличието на гори, категоризирани в този вид ВКС и мерките за контрола и опазването им.

Анализът на формулярите от извършен мониторинг през 2024 г. в ГФС показва добро състояние на насажденията. Не се наблюдава обезлистване от абиотични и биотични фактори. Мъртвата дървесина е в рамките на нормалния естествен отпад. Не се наблюдават сукцесионни процеси в тези гори, напротив на места е констатирано в различна степен възобновяване от местните дървесни видове – цер, блаун, което на места е много добро.

Няма установено настъпяване на инвазивни видове извън обособените територии от акациев насаждения, инвазия и респ. увеличаване на площта в стопанството. Не се наблюдава и наличие на дегенеративни процеси.

Определени са и представителни образци на естествени екосистеми, които обхващат 2155, 2 ха. което представлява 10 % от сертифицираната площ. Тези насаждения се предвижда да се оставят без ползване и лесовъдска намеса, подобно на горите във фаза на старост, като целта е да се запазят в натурален вид и да се наблюдават естествените природни процеси в тях, възникнали в следствие на климатичните, биотичните и абиотичните фактори.

Намесата в горите, включени в тази категория ще бъдат само при необходимост и вследствие на възникнал каламитет или природно бедствие, като сечите ще бъдат определени в съответствие с изискванията на Стандарта и действащата нормативната уредба.

През 2024 г. е извършен мониторинг на ВКС 3 за редки, застрашени и изчезващи горски екосистеми (за документирани на мониторинга се използват и попълват стандартните формуляри за ВКС 3). Те се прилагат в досиетата на отделите и подотделите в които се идвършва сеч по одобрен от предприятието Годишен план за ползване на дървесина за съответната година. Мониторинга се извършва от маркиращия лесовъд на отдела преди

започване на предвидената маркирация. За 2024 година имаме попълнени формуляри за следните екосистеми определени съгласно Доклада за ГВКС от 2024 година, както следва:

- G1.A322.(91G0) Dacio-Moesian hornbeam forest/ Панонски габарови гори с *Carpinus betulus* смесени с горун *Quercus petraea* и източен бук *Fagus frientalis*. Мониторинга е проведен в 40 бр. насаждения отговарящи на следните отдели/подотдели: 4 б; 18 б, г; 27 в, д, е, ж, з; 28 в; 29 б, в, г, е, м; 30 а, в; 31 к; 49 а; 50 г; 54 б; 57 а, г; 64 б; 71 а; 73 а; 111 д; 116 ж, з; 125 а; 129 т; 139 г, д; 170 в; 251 а; 277 е; 290 п; 307 д; 311 а, ж; 312 а. Лесовъдските мероприятия са съобразени с препоръките и указанията за стопанисване описани в доклада на ГВКС. Горепосочените насаждения са в добро санитарно състояние и служат за местообитание на много видове мигриращи или постоянно обитаващи птици.

- G1.76A41.(91M0) Stranja [*Primula rosea*] [*Quercus polycarpa*] forests/ Гори на източния горун (*Quercus polycarpa*) - чисти или смесени, най-често с благуна (*Quercus frainetto*) в Странджа и Източна Стара планина. Мониторинга е проведен в 51 бр. насаждения в следните отдели/подотдели: 26 ж; 28 м, к; 43 а, б; 62 д; 76 б, ж; 99 к; 116 д, е, о; 117 р, у; 118 б, г, з, и, к; 137 г, е; 157 б; 170 а; 171 г; 176 в; 215 б, в; 216 б; 218 б, в, и; 220 д; 227 в; 232 т, ф; 233 н; 239 д; 245 а; 247 а, б; 259 н; 267 г; 269 а; 274 г; 276 г; 277 д, з; 307 е; 308 и; 309 з; 310 а. Лесовъдските мероприятия са съобразени с препоръките и указанията за стопанисване описани в доклада на ГВКС. Насажденията са в добро санитарно състояние. Забелязват се сухи и паднали дървета разпръснати частично по цялата площ. Същите се запазват след сечта и създават добра предпоставка за местообитание на много видове птици.

- G1.6E11.(91S0) Eastern Balkan Range oriental beech forests/ Гори с доминиране на източен бук (*Fagus orientalis*) в Източна Стара планина. Мониторинга е проведен в 1 бр. насаждение в отдел/подотдел: 52 д. Лесовъдските мероприятия са съобразени с препоръките и указанията за стопанисване описани в доклада на ГВКС. Насажденията са в добро санитарно състояние с единично пръснати сухи дървета подходящи за местообитание на различни видове птици, насекоми и други животни.

- G1.7C41.(91Z0) Silver lime woods/ Гори с ясно изразено доминиране на сребролистна липа (*Tilia tomentosa*). Мониторинга е проведен в 2 бр. насаждения в отдели/подотдели: 21 д; 50 б. Лесовъдските мероприятия са съобразени с препоръките и указанията за стопанисване описани в доклада на ГВКС. Насажденията са в добро санитарно състояние с единично пръснати сухи дървета подходящи за местообитание на различни видове птици, насекоми и други животни.

През 2024 г. няма установени заплахи за горите, включени във ВКС 3.

ВКС 4. ЕКОСИСТЕМИНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО ЗНАМЕНИЕ, ОСНОВНИ ЕКОСИСТЕМИНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО (НЕЗЕМЕНИМО) ЗНАЧЕНИЕ В ОПРЕДЕЛЕНИ СИТУАЦИИ ВКЛ. ОПАЗВАНЕ НА ВОДОСБОРИ И КОНТРОЛ НА ЕРОЗИЯТА НА УЯЗВИМИ ПОЧВИ И СКЛОНОВЕ.

На територията на ТП ДГС „Цонево” са представени някои типове гори от определението за ГВК 4. Определянето на тези консервационни стойности е извършено по данни от горскостопанския план на стопанството от 2018 г. За всяка една от идентифицираните ВКС-та за територията на ТП ДГС „Цонево” са разписани конкретни мерки за стопанисване и мониторинг.

ВКС 4.1 ГОРИ – ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА

Съгласно списъка на отделите и подотделите, определени като източници на питейна вода за ТП ДГС „Цонево” и описани в Доклада за ГВКС, през 2024 г. има водени лесовъдски мероприятия в 3 бр. насаждения, представяващи водоайна зона пояс II и 200 м. покрай язовир в отдели/подотдели: 137 е; 232 т, ф; (част от отделите са преходни от 2022 г. и 2023 г., които остават за следващ период) за които има попълнени формуляри описващи вида на екологичната екосистемна услуга на горите попадащи във ВКС 4 и взети мерки за отстраняване на негативното действие от предвидената сеч. Мониторинга е извършен от теренните служители и формолярите се съхраняват в досието на съответните подотдели.

При наличие на горскостопанска дейност в близост до подотдели обособени в тази категория ВКС, се следи за спазване изискванията за стопанисване и препоръките за лесовъдска намеса, а именно:

- ✓ Минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина, дърводобив с много ниска интензивност.
- ✓ Използване на лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосбора с гора;

Служителите са запознати с ограниченията, предизвикани от наличието на ВКС и мерките за опазване на тези стойности.

ВКС 4.2. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИТЕ

За територията на ТП ДГС „Цонево“ са определени ГВКС, покриващи изискванията на т.7 от определението, съгласно практическото ръководство за определяне на ГВКС.

Посочени са отделите по ГСП от 2018 г. Те представляват вододайна зона пояс III, външен пояс за охрана на водоизточника от замърсяване с химични, биологични и други асорбируеми вещества, водещи до намаляване ресурсите на водоизточника или прекия дебит, и влошаване качеството на добитата вода. Обхваща водосбора на язовир „Цонево“.

Съгласно списъка на отделите и подотделите, определени като източници на питейна вода за ТП ДГС „Цонево“ и описани в Доклада за ГВКС, през 2024 г. има водени лесовъдски мероприятия в 15 бр. насаждения, представяващи вододайна зона пояс III в отдели/подотдели: 90 ш; 137 г; 139 г, д; 157 б; 170 а, б, в; 171 г; 176 в; 198 ж, м; 203 л; 204 б; 233 н; (част от отделите са преходни от 2022 г. и 2023 г., които остават за следващ период) за които има попълнени формуляри описващи вида на екологичната екосистемна услуга на горите попадащи във ВКС 4 и взети мерки за отстраняване на негативното действие от предвидената сеч. Мониторинга е извършен от теренните служители и формулярите се съхраняван в досието на съответните подотдели.

ВКС 4.3 ГОРИ С РЕШАВАЩО ПРОТИВОЕРОЗИОННО ЗНАЧЕНИЕ

В определените и описани ГВКС в обхвата на ТП ДГС „Цонево“, попадащи в тази категория, през 2024 г. има водени лесовъдски мероприятия в 6 бр. насаждения, представяващи курортни гори в отдели/подотдели: 31 к; 50 г; 52 д; 99 к; 111 б, д; (част от отделите са преходни от 2022 г. 2023 г., които остават за следващ период) за които има попълнени формуляри описващи вида на екологичната екосистемна услуга на горите попадащи във ВКС 4 и взети мерки за отстраняване на негативното действие от предвидената сеч. Мониторинга е извършен от теренните служители и формулярите се съхраняван в досието на съответните подотдели.

През изминалата 2024 г. не е наблюдавано активиране на срутищни процеси или свлачищни процеси.

В горите с решаващо противоерозионно значение няма наличие на прояви на съвременна ерозия.

В горите с наклон над 30°, находящи се под скалните венци не се наблюдават ерозионни, срутищни или свлачищни процеси. Теренът е под постоянно наблюдение, като се взимат превантивни мерки по предотвратяване на незаконен добив и нарушаване на растителната защита на скалните маси от местни ромски набези.

ВКС 4.5. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ

В определените и описани ГВКС в обхвата на ТП ДГС „Цонево“, попадащи в тази категория, през 2024 г. има водени лесовъдски мероприятия в 8 бр. насаждения, представяващи защитна ивица край продуктопроводи – газопровод, нефтопровод и ж. п. линии в отдели/подотдели: 118 б; 139 г, д; 204 а; 233 н; 239 д; 290 д; 346 ч, (част от отделите са преходни от 2022 г. и 2023 г., които остават за следващ период) за които има попълнени формуляри описващи вида на екологичната екосистемна услуга на горите попадащи във ВКС

4 и взети мерки за отстраняване на негативното действие от предвидената сеч. Мониторинга е извършен от теренните служители и формолярите се съхраняват в досието на съответните подотдели.

През 2024 г. на територията на ТП ДГС „Цонево”, е извършено почистване на опасни и сухи дървета, застрашаващи пътната инфраструктура и здравето на хората в района на общинските пътища граничещи с горските територии, както и в подотдели които не са идентифицирани като гори отговарящи на определението за ВКС 4.5. но са свързани със защита на инфраструктурни обекти.

Като цяло обособените в тази категория насаждения са в добро състояние, без прояви на съхнене и заболявания, както от биотични, така и от абиотични фактори на средата. През 2024 г. в такива насаждения не са извършвани мероприятия.

ВКС 6. КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ. МЕСТА, РЕСУРСИ, МЕСТООБИТАНИЯ И ЛАНДШАФТИ ОТ ГЛОБАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО КУЛТУРНО, АРХЕОЛОГИЧНО ИЛИ ИСТОРИЧЕСКО ЗНАЧЕНИЕ, И/ИЛИ ОТ КРИТИЧНО (НЕЗАМЕНИМО) ЗНАЧЕНИЕ ЗА ТРАДИЦИОННАТА КУЛТУРА НА МЕСТНИТЕ ОБЩНОСТИ И КОРЕННОТО НАСЕЛЕНИЕ, ИДЕНТИФИЦИРАНИ С ТЯХНО УЧАСТИЕ, ВКЛ. КУЛТУРНО, ЕКОЛОГИЧНО, ИКОНОМИЧЕСКО ИЛИ РЕЛИГИОЗНО/ДУХОВНО ЗНАЧЕНИЕ.

Към момента на територията на ТП ДГС „Цонево“ няма установени горски територии, отговарящи на изискванията в определението по ВКС 6 към практическото ръководство за определяне на ГВКС.

При определянето на такава категория в бъдеще, трябва да се спазват следните изисквания при стопанисването им:

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 6

Стопанисването да се извършва съобразно режимите на обектите на недвижимото културно наследство (паметници на културата), определени в техните заповеди, когато има такива.

Препоръчително е в горите, да не се провеждат стопански мероприятия с изключения на сечи за отстраняване на опасни за безопасността на хората дървета.

Ако все пак се вземе решение за провеждане на лесовъдски мероприятия същите се съгласуват с представители на местните общности и експерти (културолози, историци, експерти по туризма и др.), за да се определят и запазят ключовите естетически характеристики на гората. Не се планират и провеждат мероприятия, водещи до промяна на ландшафта, облика на местностите и понижаване стойностите на гората като ВКС. Да не се извършват сечи (напр. голи сечи, краткосрочно-постепенни сечи, възобновителни сечи с голяма интензивност), които биха намалили естетическия облик на гората в близост до важните за културата, традициите и туризма места. Особено внимание трябва да се обърне на запазване и по възможност подобряване на естетическите и защитни функции на гората чрез запазване на мъртви стоящи и лежащи дървета, живи единични и групи дървета с интересни интериорни качества, дървета с хралупи, стари дървета и др..

През туристическите сезони и периодите на провеждане на традиционните събори, панаири или културни, исторически, религиозни мероприятия на местното население, в отделите на провеждането им да не се извършват дърводобивни, извозни и други горскостопански дейности, нарушаващи духа и спокойното протичане на мероприятията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 6

Да се извършва проверка дали ГВКС запазва критична значимост съгласно определението за ВКС 6 през пет годишен период (консултации с представители на местните общности и експерти (културолози, историци, експерти по туризма и др.).

Ежегодно да се извършва контрол по спазването на режимите на обектите на недвижимото културно наследство (паметници на културата), определени в техните заповеди.

Ежегодно да се извършва контрол по дейностите, предвидени в горскостопанските планове и съобразени с препоръките и указанията за стопанисване на определените ВКС 6.

Препоръчително е мониторингът да включва и документална проверка и снимков материал.

При постъпили предложения от местните общности или от заинтересованите страни същите ще бъдат своевременно включени в доклада за ГВКС при спазване на всички изисквания от Националния стандарт за отговорно управление на горите в България.

Обобщен анализ от мониторинга на ГВКС

Анализът на събраните данни от извършеното проучване в периода януари -декември 2024 г. за ежегодния мониторинг на биологичното разнообразие на ГВКС и прилагане принципите на устойчивото използване на биологичните ресурси и опазването на биоразнообразието в района на ТП ДГС „Цонево“ показват, че не са допуснати пропуски и нарушения при стопанисването на горите.

Прилаганите лесовъдски системи и дейности в горите с висока консервационна стойност, благоприятстват осигуряването на основните функции на горите, като защита на почвите, водните ресурси и чистотата на въздуха; регулиране на климата и усвояване на кислорода; производство на дървесни и недървесни продукти; осигуряване на социални, образователни, научни, ландшафтни и рекреационни ползи за обществото; защита на природното и културното наследство.

В горите, обособени като ВКС, а и в останалите гори на територията на ТП ДГС „Цонево“, не се наблюдават дегенеративни процеси. В резултат, на извършените горскостопански дейности няма деградирани растителни съобщества и такива, в които са настъпи промени във формата, структурата и пигментацията.

Състоянието на възобновяването в горите с висока консервационна стойност е много добро, което е резултат на добрите лесовъдски практики, прилагани се в горите на ТП ДГС „Цонево“, чрез спазване на основни лесовъдски принципи при извеждане на сечите. Стремелът е подобряване и оптимизиране на вертикалната структура, пълнотата и склопеността и създаване на по-устойчиви насаждения

Благодарение на срещите, организирани и инициирани от ТП ДГС „Цонево“ с местните общности, нагласите на населението спрямо опазването и стопанисването на горските територии, биоразнообразието и околната среда са положителни и бавно, но сигурно дават своя резултат. Съвместната работа с институциите, подкрепата и разбирането, което среща стопанството, улеснява работата на служителите и благоприятства за добрите резултати, които са постигнати през изминалата година.

ТП ДГС „Цонево“ е разработило подходящи практики и системи за управление и мониторинг на ГВКС относно процедурите по неговото прилагане на практика. Поетапно процедурите се актуализират в съответствие с Национален стандарт за горска сертификация за България.

Информация по отношение на обособените ГВКС, начините на обследване, обобщаване на данните и съответните анализи са на разположение на всеки заинтересован в ТП ДГС „Цонево“.

Изготвил: .....
(инж. Заличено, съгласно чл.59 от ЗЗЛД)